

Софтуерни решения за обработка и логически оглед на данни

Цели на курса:

Основната цел на курса е да запознае студентите с процеса на предварителна обработка на получени данни от социологически изследвания, което включва създаването на форма (макет) за въвеждане, самото въвеждане, обработката и логическия контрол. Основният софтуер, използван в курса, е EpiData, чието предимство е в облекчения формат за въвеждане, а също и в достъпността му (софтуерът е безплатен).

Анотация на курса:

Споменатите по-горе дейности са неизменен етап, предхождащ анализирането на данните в SPSS или друг подобен продукт. Курсът представлява своеобразно продължение на курса по „Основи на SPSS”, като тук ще бъде наблегнато на използването и на други продукти, съвместими с SPSS, но допълващи неговите възможности. Освен основни практически умения, студентите ще могат да получат и базисни методологически познания за работа с данни. В курса ще бъде отделено специално внимание и на възможностите за събиране и логически контрол на данни, получени по електронен път (например, чрез онлайн базирани проучвания).

Съдържание на дисциплината (анотация и теми):

Блок 1. Въведение

Въвеждащата част на курса има за цел да запознае студентите с основните акценти на курса, а също и с някои особености на изработването на въпросниците в количествените изследвания, които биха улеснили понататъшния процес на работа и анализа на получените чрез тези въпросници данни.

Тема 1: Необходимост от използването на софтуерни решения за провеждане, обработка и логически оглед на данни, от гледна точка на професионалната реализация на социолозите.

Тема 2: Инструментариуми за количествени изследвания. Особенности на формулирането на анкетните въпроси и на техните отговори. Структуриране на въпросниците от гледна точка на въвеждането на данни.

Блок 2

Въвеждане, логически оглед, контрол и чистене на данни с EpiData

Този блок представлява основната част на курса, тъй като чрез него се усвоява целия процес на въвеждане на данните: от определянето на видовете признаци, през създаването на достъпни форми за въвеждане, задаването на т.нар. контроли, установяването на възможните грешки, изчистването им, създаването на краен файл с данни и експортирането на данните в SPSS.

Тема 3: Запознаване и основни правила за работа със софтуера EpiData. Създаване на файлове в EpiData. Типове файлове за въвеждане, създавани от EpiData.

Тема 4: Правила за въвеждане на данни в EpiData. Създаване на форма (макет) за въвеждане на данни. Възможности за въвеждане на отворени въпроси.

Тема 5: Създаване на контроли за въвеждане в EpiData. Следене на преходи и филтри. Създаване на скриптов файл за контрол на въвеждането.

Тема 6: Проверка и контрол на въведените данни в EpiData. Редактиране на повторени записи.

Тема 7: Въвеждане на данни на няколко работни станции. “Съединяване” на файлове. Конвертиране на файлове от EpiData в SPSS.

Блок 3

Логически контрол и проверка на данни с SPSS

По време на този блок от семинарни упражнения студентите ще усвоят възможностите на SPSS за последващ контрол и изчистване на грешките във файлове с данни, с цел подготвянето им за анализ, независимо от това как са получени тези файлове. Упражненията в тази част на курса представляват логическо продължение на изученото в курса по “Основи на SPSS”.

Тема 8: Видове грешки от въвеждане. Възможности за откриване на грешките от въвеждане след прехвърлянето на данните в SPSS.

Тема 9: Последващ контрол на логически преходи и логически връзки във файлове с данни в SPSS. Основни статистически операции, необходими за проследяване на логическите връзки между признаците.

Блок 4

Възможности за въвеждане и експортиране на данни от и във Excel

Целта на този блок е да запознае студентите с някои специфични типове изследвания (като контент-анализа например), при които е удачно приложението на Excel като основен софтуер за въвеждане на данни. Конвертируемостта на файловете между Excel и SPSS е допълнително улеснение за използването на подобен подход.

Тема 10: Възможности за създаване на форми (макети) за въвеждане на данни в Excel. Предимства и недостатъци на въвеждането данни в Excel. Основни правила за въвеждането на текстови (стрингови) променливи. Заместване на текстови променливи с кодове.

Тема 11: Приложение на възможностите за въвеждане на данни в Excel в различни типове изследвания.

Блок 5

Събиране, логически оглед и контрол на данни, получени от онлайн и телефонни изследвания

Тъй като онлайн-изследванията, както и провеждането на телефонни интервюта, базирани онлайн, набират популярност, целта на този блок е студентите да усвоят умения да боравят с и да конвертират данни, получени чрез подобен тип софтуер, независимо дали те самите са участвали в непосредствено събиране на данните с него или не.

Тема 11: Запознаване с основните типове софтуер за онлайн-изследвания. Процес на набиране на данните. Работа с текстови променили (отворени въпроси).

Тема 12: Типове софтуер за телефонни интервюта (САТІ-системи). Процес на набиране на данните. Работа с текстови променили (отворени въпроси).

Тема 13: Универсални формати за данни – csv, ascii и dat файлове. Получаване на файлове в универсални формати. Конвертиране на универсалните формати в SPSS и Excel. Основни предимства и недостатъци на форматите.

Литература:

1. Венедиков, Й. „Статистика, социология и още нещо...”. С., 1992
2. Гиглион, Р., Б. Маталон. „Социологическите анкети: теория и практика”. С., 2005
3. Гоев, В. „Статистическа обработка и анализ на информацията от социологически, маркетингови и политически изследвания със SPSS”. С., 1996
4. Енциклопедичен речник по социология. С., 1997 (авторски колектив).
5. Креспи, Ъ. „Обществено мнение, сондажи и демокрация”. С., 1998
6. Харалампиев, К. „Работа с данни в SPSS”. С., 2008 (под печат)
7. Getova, A. Researching the human resources outside the organization, Infusing Research Knowledge in South East Europe (Book of 2 Annual South East Doctoral Student Conference, Thessaloniki, 2007)

Интернет-източници:

www.epidata.dk

www.spss.com